19. Emir Fiili (İkiller, Müzekker ve Müennes Çoğullar)

19.1. Emr-i Hazır

Muzâri fiilin muhatap-muhataba sîgasının başındaki muzârat harfi kaldırılır. Muzarat harfi atıldıktan sonra kalan ilk harf cezimli değilse başa bir şey getirilmez. Ama kalan ilk harf cezimli ise okuyabilmek için başına bir hemze getirilir. Bu hemze fiilin orta harfinin harekesine göre harekelenir. Üç harfli fiilin orta harfi ötreli ise emir fiilinin başına ötreli hemze (أُ), üç harfli fiilin orta harfinin harekesi üstün ya da esre ise emir fiilinin başına esreli hemze (إِ) eklenir. Fetha ile harekeleme yoktur. Sonu da cezim yapılır.

Örnekler:

Çoğul	İkil	Tekil	
تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müzekker Muzari
Sizler yazıyorsunuz	Siz ikiniz yazıyorsunuz	Sen yazıyorsun	
أُكْتُبُوا	أُكْتُبَا	أُكْتُبْ	Müzekker Emir
Sizler yazın	İkiniz yazın	Yaz	

تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	Müennes Muzari
Sizler yazıyorsunuz	Siz ikiniz yazıyorsunuz	Sen yazıyorsun	
اُكْتُبْنَ	اُكْتُبَا	اُكْتُبِي	Müennes Emir
Sizler yazın	İkiniz yazın	Yaz	

Not: Mâzîdeki ilk harfi hemze olan أَكَلَ (yedi) أَمَرَ (emretti) أَخَذَ (aldı) gibi fiillerin emir fiili (اُأْكُلْ) şeklinde söylenmez. İki hemzenin okunuşu dile ağır geldiği için hemzeli kısım atılır. (كُلْ) (ye) olarak emir yapılır. Hemzeler atıldıktan sonra geriye kalanın çekimi yapılır. Cemi müennes nûnu hariç fiil çekiminde yer alan nunlar düşer.

Önekler:

Çoğul	İkil	Tekil	
كُلُوا	كُلاَ	كُلْ	Müzekker
Sizler yiyin	İkiniz yiyin	Ye	Türkçesi
كُلْنَ	كُلاَ	كُلِي	Müennes

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
Kitabını aç ve onu oku.	اِفْتَحْ كِتاَبَكَ وَاقْرَأْهُ
Yerine otur.	اِجْلِسْ مَكاَنَكَ
İkiniz ödevi yapın.	اِعْمَلاَ الْواَجِبَ
Arabalara binin.	اِرْكَبْنَ السَّياَّراَتِ
Fakirlere merhamet edin.	اِرْحَمُوا الْفُقَراَءَ

19.2. Emr-i Gaib

Üçüncü bir şahıstan bir şeyi yapmasını talep etmektir. "Gitsin, yazsın, Ali'ye söyle, her gün ders çalışsın" gibi emirler emr-i gaibe örnektir. Emr-i gaib, muzari fiil tablosunda gaib ve gaibe çekimlerinden elde edilir. Önce muzari fiilin gaib ve gaibe çekimi alınır. Müfred gaib ve gaibede sigaların sonu cezimlenir. Cemi müennes hariç sonlarındaki "nun" (ن) düşürülür. Başına emir lamı (لِ) getirilir.

Örnekler:

Çoğul	İkil	Tekil	
يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	Müzekker Muzari
Onlar yazıyorlar	O ikisi yazıyor	O yazıyor	
لِيَكْتُبُوا	لِيَكْتُبَا	لِيَكْتُبْ	Müzekker Emir
Onlar yazsın	O ikisi yazsın	O yazsın	
يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müennes Muzari
Onlar yazıyorlar	O ikisi yazıyor	O yazıyor	
لِيَكْتُبْنَ	لِتَكْتُبَا	لِتَكْتُبْ	Müennes Emir
Onlar yazsın	O ikisi yazsın	O yazsın	

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
Kendini korusun.	لِتَحْفَظْ نَفْسَهَا
Görevlerini yazsınlar.	لِيَكْتُبُوا وَظِيفَتَهُمْ
Gazetedeki haberleri okusunlar ve onları anlasınlar.	لِيَقْرَأْنَ الْأَخْبَارَ فِي الْجَرِيدَةِ وَلْيَفْهَمْنَهَا
Ali pencereyi açsın.	لِيَفْتَحْ عَلِيٌّ النَّافِذَةَ

19.3. Emr-i Mütekellim

Emr-i mütekellim, muzari fiil tablosunda mütekellim sigalarından elde edilir. Önce muzari fiilin mütekellim çekimi alınır. Bu sigaların sonu cezimlenir. Başına emir lamı (لِ) getirilir.

Örnekler:

Çoğul	İkil	Tekil	
نَكْتُبُ	نَكْتُبُ	أَكْتُبُ	Mütekellim Muzari
Biz yazıyoruz.	Biz ikimiz yazıyoruz.	Ben yazıyorum.	
لِنَكْتُبْ	لِنَكْتُبْ	لِأَكْتُبْ	Mütekellim
Biz yazalım.	Biz ikimiz yazalım.	Ben yazayım.	

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
Yarın futbol oynayalım.	لِنَلْعَبْ كُرَةَ الْقَدَمِ غداً
Bu günlerde ders çalışmalıyım.	لِأَدْرُسْ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ